

BACKGROUND REPORT

PRAGUEPRAŽSKÝ
STUDENTSTUDENTSKÝ
SUMMIT

ECOSOC

**Obchodní bariéry mezi rozvinutým a
rozvojovým světem**

1. Úvod

Integrace zemí do mezinárodního obchodu a s ní související globalizace bývá ekonomy označována za hlavní motor hospodářského a sociálního rozvoje. Postupující ekonomická provázanost světa zvyšuje životní úroveň obyvatelstva, napomáhá vypořádat se s chudobou a nabízí více příležitostí k obživě. Názory na stále se prohlubující otevřenost trhu se liší, z hlediska globálního ekonomického užítku jsou ale pozitivní důsledky z ní vyplývající nepopíratelné.

Z liberalizace těží i rozvojový svět. Skupina takto označovaných zemí se nyní podílí na mezinárodním obchodu z více než jedné třetiny. Obrovský boom zaznamenaly díky zapojení se do světové obchodní sítě rozvíjející se státy Asie a Latinské Ameriky. Jako nejnámější příklady lze uvést Čínu a Indii, které se nyní řadí mezi nejvýznamnější ekonomiky světa. Od devadesátých let se výrazně zapojily i země Afriky a oblast Blízkého východu. Největší procentuální růst od tohoto období zaznamenaly právě africké státy, které ale na rozdíl od většiny asijských začínaly v podstatě od nuly. V posledním desetiletí bylo šest afrických zemí zařazeno do desítky nejrychleji rostoucích ekonomik¹, přičemž průměrné roční tempo afrického růstu HDP² bylo dokonce vyšší než asijské. Většina ostatních, především takzvané nejméně rozvinuté země světa (LDCs³), však stále zaostává.

Pro překážky, které stojí v cestě liberalizaci světového obchodu, se užívá ustáleného výrazu „obchodní bariéry“. Ty i přes různá mezinárodní jednání a dohody, věnující se této problematice, stále znesnadňují integraci rozvojových zemí do světového obchodu.

Společnost se otázkou liberalizace trhu a odstraňování obchodních bariér intenzivně zabývá už od roku 1947, kdy proběhlo první z osmi kol mnohostranných jednání, v rámci **Všeobecné dohody o clech a obchodu** (GATT⁴). Na jejich konci byla roku 1995 založena samostatná organizace, zabývající se liberalizací mezinárodního obchodu, a to **Světová obchodní organizace** (WTO⁵).

Hospodářská a sociální rada (ECOSOC⁶) se v rámci **Organizace spojených národů** (OSN⁷) účastní pravidelných konferencí **Financing for Development**⁸, kde

¹ Angola, Nigérie, Etiopie, Čad, Mozambik a Rwanda.

² HDP – Hrubý domácí produkt je ekonomický pojem, který se používá pro stanovení výkonnosti ekonomiky. Pro další informace se můžete podívat na web Finance.cz: <http://www.finance.cz/ekonomika/informace/hdp/co-je-hdp/>

³ Nejméně rozvinuté země světa (LDCs - Least developed countries) je skupina nejchudších a nejzaostalejších zemí. Tímto termínem byla označena na konferenci UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development) v roce 1964. Patří mezi ně celkem 49 států, povětšinou z Afriky a Asie. Více informací možno dohledat v dokumentu Pražského studentského summitu (OŠTADÁLOVÁ, Šárka. Nejméně rozvinuté státy světa. Pražský model OSN, XVI. Ročník, 2010/2011; http://www.studentsummit.cz/data/1290603561638BRG_vse_LDC.pdf

⁴ General Agreement on Tariffs and Trade; http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact4_e.htm

⁵ World Trade Organization; <http://www.wto.org/>

⁶ United Nations Economic and Social Council; <http://www.un.org/en/ecosoc/>

se setkávají ECOSOC, WTO, UNCTAD⁹ a brettonwoodské instituce – **Mezinárodní měnový fond** (IMF¹⁰) a **Světová banka** (WB¹¹) – a debatují o ekonomických a finančních krocích, které by vedly k celosvětovému rozvoji. Podle **Konsensu z Monterrey**¹² z března 2002 má Hospodářská a sociální rada jako primární úkol dohlížet na to, zda svobodný obchod přinese užitek i lidem s nejnižší životní úrovní. Vydává doporučení ve směru k zasahování (popř. nezasahování) mezinárodních institucí do suverenity rozvojových zemí, kontroluje mezinárodní obchod a vytváří snahu o odstranění pouze těch obchodních překážek, které prokazatelně brání svobodnému obchodu. To jsou otázky, na které by se mělo zaměřit i jednání na půdě Modelu OSN.

ECOSOC pak úzce spolupracuje s útvarem **Odboru OSN pro ekonomické a sociální záležitosti** (DESA¹³), jehož programová náplň spočívá v pomoci zemím realizovat své hospodářské a sociální cíle. Jeho dílčí součástí je například **Úřad pro ECOSOC podporu a koordinaci** (OESC¹⁴), který primárně zaštiťuje tvorbu ročních ministerských posudků a organizaci Fóra pro rozvojovou spolupráci. Mezi další útvary, do jejichž programové náplně spadá odstraňování obchodních bariér, patří také **Konference OSN o obchodu a rozvoji** (UNCTAD¹⁵) či **Organizace OSN pro průmyslový rozvoj** (UNIDO¹⁶).

1.1. Vymezení pojmů

Liberalizace světového obchodu vyžaduje rušení protekcionistických zásahů zemí. **Protekcionismem** rozumíme jakékoliv opatření přijaté daným státem k ochraně domácích odvětví před dovozy zboží a služeb ze zahraničí¹⁷. Tato vládní opatření se pak stávají **obchodními bariérami** bránícími v liberalizaci trhu. Jednotlivé obchodní překážky konkrétně rozebereme později.

---

7 United Nations; <http://www.un.org/>
8 Financing for Development; <http://www.un.org/esa/ffd/>
9 United Nations Conference for Trade and Development; <http://www.unctad.org>
10 International Monetary Fund; <http://www.imf.org/external/index.htm>
11 The World Bank; <http://www.worldbank.org/>
12 International Conference on Financing for Development, Monterrey; <http://www.un.org/esa/ffd/monterrey/MonterreyConsensus.pdf>
13 Department of Economic and Social Affairs; <http://www.un.org/en/development/desa/index.html>
14 Office for Economic and Social Council Support and Coordination; <http://www.un.org/esa/coordination/index.htm>
15 United Nations Conference on Trade and Development; <http://www.unctad.org/Templates/StartPage.asp?intItemID=2068>
16 United Nations Industrial Development Organization; <http://www.unido.org/>
17 příklady viz. níže

2. Výhody liberalizace obchodu versus důvody protekcionistických opatření

2.1. Proč svobodný obchod?

Vznik a důvod mezinárodního obchodu je nasnadě. Pokud je země A schopna z různých důvodů (přírodní podmínky, rozdílná technologická vyspělost, vlastnictví speciálního výrobního faktoru atd.) vyrábět produkt 1 efektivněji než země B a naopak, země B se zaměřuje na výrobu produktu 2, je očividné, že vzájemná **spolupráce a směna těchto dvou výrobků je pro obě země výhodnější** než samostatná výroba obou v každé z nich. Uvedený příklad je samozřejmě tím nejjednodušším možným schématem, avšak pro naše účely dostatečně vystihuje podstatu věci. Otázce výhod zahraničního obchodu se blíže věnují dvě významné ekonomické teorie. Teorie absolutní výhody Adama Smithe v podstatě vysvětluje příklad uvedený výše. Ricardova teorie komparativní výhody objasňuje, proč je svobodný obchod mezi zeměmi výhodný i v takovém případě, že země A vyrábí produkt 1 i 2 efektivněji než země B.¹⁸

K dalším důvodům patří **vytváření nových pracovních míst** v rozvojových a nejméně rozvinutých zemích a celkový **ekonomický a sociální rozvoj**, doprovázený **zvyšující se životní úrovní** obyvatel v těchto oblastech. Jako příklad můžeme uvést Čínu a Indii. Po značném odbourání protekcionistických opatření na přelomu osmdesátých a devadesátých let se HDP těchto zemí rapidně zvýšil. Odhaduje se, že především díky těmto krokům se v Indii až 200 milionům lidí zvedla životní úroveň nad hranici chudoby. V Číně se zvýšila dokonce 300 milionům lidí.¹⁹ Mezinárodní měnový fond uvádí, že teoretické **výnosy úplného odstranění všech obchodních překážek** by přibližně odpovídaly částce pohybující se mezi 250 a 680 miliardami amerických dolarů ročně.²⁰

Zastánci liberalizace oponují kritikům, že neúspěšnost některých liberalizačních opatření nezpůsobuje neefektivita svobodného obchodu, ale strukturální a bezpečnostní problémy některých zemí doprovázené tamními slabými politickými institucemi.

---

¹⁸ Doporučeno využít dalších zdrojů pro lepší a detailnější pochopení těchto dvou významných ekonomických teorií. Komparativní výhoda. Wikipedie; http://cs.wikipedia.org/wiki/Komparativn%C3%AD_v%C3%BDhoda

¹⁹ BHAGWATI, Jagdish. Why free trade matters. Project Syndicate. 2011; <http://www.project-syndicate.org/commentary/bhagwati14/English>

²⁰ Global Trade Liberalization and the Developing Countries. International Monetary Fund. 2001; <http://www.imf.org/external/np/exr/ib/2001/110801.htm#i>

2.2. Proč se zavádějí protekcionistická opatření?²¹

Po shrnutí výhod volného obchodu je také potřeba vysvětlit, z jakého důvodu tedy země protekcionistická opatření, která vytvářejí obchodní bariéry, zavádějí.

2.2.1. Ochrana slabých a rozvíjejících se ekonomik

Nejčastějším důvodem pro podobná opatření je snaha ochránit slabou ekonomiku před dopady příchodu vyspělých světových konkurentů. Jejich zavedením se zabrání vstupu zahraničních obchodníků, kteří by nabízeli své produkty za nižší cenu a tím by znemožnili prosperitu místních podniků. V ničem nerušeném prostředí se pak soutěžením domácích podnikatelů vytvoří vnitřní trh produktu, což vede k vytvoření nových pracovních míst, snížení nezaměstnanosti a případně to umožní zemi přejít z čistě zemědělské výroby na obchodování s průmyslovými výrobky.

2.2.2. Ochrana domácích výrobců

S tímto jevem se setkáváme i u vyspělého světa. Vláda se obává zvýšení nezaměstnanosti, způsobené levnějšími výrobky nebo levnou pracovní silou ze zahraničí, a proto zavádí protekcionistická opatření k zachování stávající ceny zboží a neohrožování místních výrobců. V Mexiku bylo například rušení obchodních bariér o 10 % mezi roky 1984 a 1990 doprovázeno nárůstem nezaměstnanosti o 2-3 %.²²

2.2.3. Ochrana spotřebitelů

Hledisko, na které se také klade důraz, je ochrana spotřebitele. Dovážený produkt musí splňovat rozličné technické a zdravotní předpisy, ale pro řadu méně rozvinutých ekonomik je to nemožné. V případě podezření, že produkty určité země mohou být zdraví škodlivé, se státy také často uchylují k dočasnému zákazu dovozu těchto produktů.

2.2.4. Politické důvody

Dále můžeme zmínit kroky chránící bezpečnost států a obchodní regulace vytvořené za účelem diplomatického a ekonomického nátlaku. Přísnější opatření se vztahují k bezpečnostním odvětvím, jako je například zbrojní průmysl. Nejviditelnější obchodní překážka, ustanovená za účelem politického nátlaku, je embargo. To zahrnuje úplný zákaz vývozu výrobku či suroviny do určitého státu či zákaz obchodování s tímto státem. Takové embargo například uplatňují Spojené státy americké vůči Kubě.

---

²¹ RADCLIFFE, Brent. The basics of tariffs and trade barriers. Investopedia. 2011; <http://www.investopedia.com/articles/economics/08/tariff-trade-barrier-basics.asp#axzz1U9FeQj4M>

²² LEE, Eddy. Trade liberalization and employment. DESA working paper No.5. 2005; http://www.un.org/esa/desa/papers/2005/wp5_2005.pdf

2.2.5. Odpůrci procesu liberalizace

Proti propagaci světového volného obchodu tak, jak ho podává Mezinárodní měnový fond, se postavil ne jeden ekonom. Mezi nejznámější odpůrce postupu IMF patří **Joseph Stiglitz**, nositel Nobelovy ceny za ekonomii (2001) a bývalý viceprezident a hlavní ekonom Světové banky. Uvádí, že IMF a další instituce, propagující liberalizaci, tvrdě prosazovaly své liberalizační kroky a vytvářely na země nátlak, který vedl k jejich připojení se k celosvětovému liberalizačnímu procesu. Stiglitz se táže, zda měl onen liberalizační postup opravdu pozitivní důsledek ve státech, na které byl primárně zacílen, tedy na ekonomicky slabé a nejméně rozvinuté země. Podle něj IMF ztotožňoval růst blahobytu pouze s růstem finančním, a nebral v úvahu sociální a kulturní podmínky v dané oblasti. Nedostatek škol, silnic, bank a dalších základních institucí nedovolí místním obyvatelům využít příležitostí, které liberalizace nabízí. Zapojení se do sítě svobodného trhu následně vede k nestabilitě a mnohé země nejsou schopny se s těmito následky úspěšně vyrovnat. Jako důkaz svých tvrzení dokládá skutečnost, že země jihovýchodní Asie, které poslechly doporučení IMF, se v 90. letech dostaly do finančních problémů, zatímco například Čína, která se podle nich neřídila, vyvázla bez potíží.²³

3. Druhy obchodních překážek

Jak už bylo zmíněno výše, protekcionistická opatření zemí jsou vytvářena za účelem ochrany domácích výrobců před konkurencí ze zahraničí. Můžeme je rozdělit do dvou základních kategorií – tarifních (cla) a netarifních bariér.

3.1. Tarifní obchodní bariéry – cla

Clo patří mezi nejstarší nástroje zasahování vlád do ekonomické aktivity. Vyjadřuje částku, kterou dovozce musí zaplatit státu²⁴. Ta zvyšuje obchodníkové náklady na produkt. Aby prosperoval, nemá jinou možnost, než zvednout i cenu výrobku. Dovoz pak přestává být tak velkou konkurencí pro místní podniky a ty nemají problém s udržení se na trhu. Dalším přínosem cel je samozřejmě finanční obnos, který jejich zaplacením stát získává.

Ačkoliv jsou nepochybně překážkou postupující liberalizace, často bývají chápány jako „menší zlo“ ve srovnání s tzv. netarifními opatřeními, která jsou méně transparentní ve způsobu zavádění a hodnocení jejich dopadů. K závěru se dospělo posledním kole jednání o obchodních překážkách v zemědělství v rámci **Všeobecné dohody o clech a obchodu** schválením Dohody o zemědělství (AoA²⁵). Za přijatelnou variantu bylo zvoleno zastoupení těchto netransparentních zásahů celními

²³ STIGLITZ, Joseph. Capital-Market Liberalization, Globalization and the IMF. Oxford Review of Economic Policy, Vol.20, No.1; http://www.relooney.info/00_New_951.pdf

²⁴ Slovník vybraných pojmů pro II. Výbor VS a WTO. Dokumenty Pražského studentského summitu. 2007.

²⁵ The Uruguay Round Agreement on Agriculture;
http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact5_e.htm

opatřeními, proces tzv. tarifkace. Stanovené celní regulace pak podlehnou postupnému snižování a závazkům zemí nepřekročit předem stanovenou hranici. Především velkou částí vyspělého světa byl tento krok akceptován a v mezidobí 1986-1988 mnoho zemí přešlo na tyto celní náhražky netarifních opatření.

3.2. Netarifní obchodní bariéry

I přes tyto úspěchy dnes stále netarifní opatření přetrvávají. Nejpádňějšími důvody jejich zavádění je snaha o zachování spravedlivé hospodářské soutěže a záruka zdravotní a technické bezpečnosti. Jejich negativem je ale velká míra neprůhlednosti a snadné zneužívání. Za oficiálními důvody zavádění jsou totiž ve skutečnosti často skryta protekcionistická opatření, která pak nepodléhají mezinárodním celním limitním opatřením. Netarifní bariéry se tak snadno stávají obchodní překážkou znesnadňující dovozcům svobodný obchod. Pro zřehlednění je můžeme rozdělit na různé druhy a podrobněji je popsat.

3.2.1. Ekonomické regulace

Ekonomickými regulacemi nazýváme zásahy vlády do volného obchodu a přístupu k trhu. Můžeme je rozdělit do dvou hlavních skupin:

1/ kontrolující cenu

Do této skupiny spadají opatření, která umožňují vládní kontrolu ceny produktu za účelem podpory domácí ceny v případě, že finanční obnos za dovážené zboží je nižší.

- **Administrativní oceňování**

V rámci administrativního oceňování například vlády ustanovují minimální cenovou hranici, vyjadřující nejmenší peněžní částku, za kterou smí být výrobek na území daného státu prodáván.

- **Antidumping**

Antidumpingová opatření mají, jak už název napovídá, za úkol zabránit tzv. dumpingu. Dumpingem rozumíme prodej výrobku za cenu nižší než náklady na něj. Jeho cíl je jasný - zničit konkurenty na trhu a zaujmout dominantní postavení.

2/ kontrolující množství

K takovým krokům se vlády uchylují, když nechtějí mít dohled nad cenou, ale nad množstvím dováženého množství.

- **Kvóty**

Kvóta obecně vyjadřuje maximální hranici množství dováženého výrobku, kterou importéři (jeden či různí), nemohou překročit. Je to vlastně maximální objem dovozu povolený státem.

Hojně užívané jsou dnes ale spíše tzv. **celní kvóty**. Ty kombinují prvky cel i kvót. Jejich schéma je takové, že do určitého množství dovážených výrobků je stanoveno nízké clo, a pro produkty přesahující tuto hranici je pak clo

podstatně vyšší. Ve Spojených státech amerických jsou například celní kvóty uvaleny na hovězí maso, cukr, ořechy a mnoho dalších denních potravin.²⁶

- **Státní podpory**

Státní podpory, tzv. subvence, jsou formou finanční pomoci domácím výrobcům. Jejich přímou formou je jednostranná platba státu podnikům, nepřímou jsou pak různé slevy na daních či jiné finanční úlevy.

3.2.2. Sociální a technické regulace

Tato opatření mají očividné opodstatnění, ochranu spotřebitele. Pro řadu rozvojových a nejméně rozvinutých zemí však mnohdy představují nepřekonatelný problém. Slabší ekonomiky nemají prostředky pro splňování přísných podmínek nastavených rozvinutými státy. Díky oficiální rozvojové pomoci (ODA²⁷) a mezinárodním uskupením, která jim pomáhají dosáhnout potřebné kvality produktů, mají přinejmenším šanci jim v budoucnosti vyhovět. V posledních letech se ale vedou debaty o míře efektivity rozvojové pomoci a její objem ze strany vyspělého světa směřem k ekonomicky slabším kontinentům podstatně klesl.

1/ Sanitární a fytosanitární opatření

Tato opatření jsou zaměřena na ochranu lidí, zvířat a rostlin před riziky, vzniklými rozšířením škůdců a nemocí a představovaných přísadami, kontaminanty a toxiny v potravinách. Stanovují všeobecná pravidla pro zdravotní a bezpečnostní standardy. Nejvýznamnější dohoda zabývající se touto problematikou je nepochybně **Dohoda o sanitárních a fytosanitárních opatřeních** (SPS²⁸) z jednání WTO.

2/ Technická opatření

Všech nepotravinářských výrobků se pak týká **Dohoda o technických překážkách obchodu** (TBT²⁹)³⁰.

3.2.3. Administrativní a další regulace

Často se ale také setkáváme s dalšími méně viditelnými a špatně měřitelnými regulacemi, které podstatně zvyšují náklady na zboží. Mezi ně můžeme zařadit celní a

---

²⁶ SUMNER, Daniel; SMITH, Vincent; PARR ROSSON, C. Tariff and Non-Tariff Barriers to Trade. S 2; <http://www.farmfoundation.org/news/articlefiles/816-sumner.pdf>

²⁷ Official Development Assistance; Více informací možno dohledat v dokumentu Pražského studentského summitu (DJAKOUALNO, Lukáš; BLÁHA, Pavel. Oficiální rozvojová pomoc. Model OSN-XVI. Ročník. 2010/2011;

http://www.studentsummit.cz/data/1296395755660BGR_GA_ODA.pdf

²⁸ Agreement on Sanitary and Phytosanitary Measures;

http://www.wto.org/english/tratop_e/sps_e/spsund_e.htm

²⁹ Technical Barriers to Trade Agreement;

³⁰ Sdružení obrany spotřebitelů. In: Výrobové standardy – dohody SPS a TBT.

http://www.wto.org/english/tratop_e/tbt_e/tbt_info_e.htm

BusinessInfo.cz. 2002; <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/pravni-prostredi-celni-problematika/vyrobkove-standardy-dohody-tbt-a-sps/1000487/4795/>

daňové přírážky, finanční regulace (například náklady na směnu peněz), opatření vztahující se k duševnímu vlastnictví či oblasti původu, zvyšování nákladů v důsledku transportních protekcionistických kroků a další procedurální záležitosti týkající se diskriminace, potírání korupce atd.

3.2.4. Jiné problematické aspekty mezinárodního obchodu

Za zmínku ještě stojí další důvody, které odrazují investory a podnikatele od přeshraničního obchodu a investic do zahraničních oblastí. Vyskytují se všude po světě, nejčastěji se s nimi ale setkávají v rozvojovém světě. Patří mezi ně:

- Politická nestabilita (neočekávaná změna vlády a pravidel během procesu obchodu)
- Bezpečnostní nestabilita (vátky, nestabilní regionální situace, kriminalita, mezinárodní organizovaný zločin)
- Slabé politické instituce (často nejsou schopny podporovat trh a stanovovat pravidla)
- Korupce

3.3. Ekonomická integrační uskupení

Ekonomická integrační uskupení vznikají po sblížení a propojení ekonomik nejméně dvou zemí prostřednictvím odbourávání vzájemných obchodních překážek. Existuje několik úrovní (stádií) propojenosti. **Zóna volného obchodu** označuje ekonomické uskupení, kde země odstraní veškeré překážky bránící volnému pohybu zboží mezi nimi. Vůči ostatním nečlenským státům si každá země nezávisle zvolí svou celní politiku, vlastní celní tarify. Pokud země nejenže odstraní bariéry mezi sebou, ale ustanoví i jednotnou celní politiku vůči státům mimo organizaci, používáme pojem **celní unie**. **Společný trh** mají země, mezi kterými probíhá volný pohyb zboží, ale také služeb, osob i kapitálu. **Hospodářská a měnová unie** je obdoba společného trhu s tím, že dochází ke sblížení hospodářské politiky. Vrcholem tohoto procesu je společná měna.

Mezi nejvýznamnější ekonomické integrační uskupení patří **Severoamerická zóna volného obchodu** (NAFTA³¹). Její signatáři jsou od ledna 1994 Spojené státy americké, Kanada a Mexiko. K roku 2010 jsou podle velikosti společného HDP největším hospodářským uskupením světa.

Mezistátní společenství s jednotným trhem, působící v Karibiku, se jmenuje **Karibské společenství** (CARICOM³²). Sdružuje 15 členů a 5 zámořských území Spojeného království má statut přidružených členů.

³¹ North American Free Trade Agreement;
<http://www.nafta-sec-alena.org/en/view.aspx?x=343>

³² Caribbean Community;
http://www.caricom.org/jsp/community/community_index.jsp?menu=community

Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN³³) bylo založeno v roce 1967 a ke dnešnímu dni čítá 11 členů. K největším zapojeným ekonomikám patří Indonésie, Singapur a Malajsie. V současnosti spolupracuje v hospodářské, vojenskopolitické a mezinárodněpolitické oblasti.

Zóna volného obchodu, **Společný trh jihu** (MERCOSUR³⁴), vznikla na území Latinské Ameriky roku 1991 a je i přes svou nedokonalost a nekompletnost považována za zatím nejúspěšnější regionální uskupení tamní oblasti. Jejimi členy jsou Argentina, Brazílie, Uruguay, Paraguay a o vstup se uchází také Venezuela a Bolívie. MERCOSUR lze dnes považovat za neúplnou celní unii, která se potýká s řadou problémů. V některých oblastech průmyslu (např. automobilový) stále nejsou odstraněna veškerá cla a přijetí čekajících členů vázne na odporu některých členských států, které mezi sebou nechtějí země, kde jsou dle jejich mínění porušována lidská práva.

Dalším podstatným mezinárodním uskupením je od roku 1993 **Evropská unie** (EU³⁵). Sdružuje 27 evropských zemí, které mezi sebou navázaly hospodářské i politické partnerství. Její součástí je i měnová unie, tzv. **eurozóna**, do které je zapojeno 17 členů EU.

4. Nejpalčivější obchodní bariéry současnosti u problematických odvětví

4.1. Zemědělství

Otázka liberalizace trhu v zemědělství bývá zpravidla tou, která nejvíc „čeří vody“ v mezinárodních jednáních. Základní dohody, které se k ní vztahují, byly vytvořeny až v posledním, Uruguayském, kole vyjednávání v rámci **Všeobecné dohody o clech a obchodu** (1986-1994). Země se tehdy zavázaly k postupnému zpřístupňování svých trhů se zemědělskými výrobky. V nastavování necelních opatření, jako jsou kvóty a státní podpory vývozu³⁶, jim ale byla ponechána volná cesta, čehož většina z nich využila. Trh se začal deformovat a bylo zapotřebí dále se věnovat tomuto tématu.

Zemědělství bylo zařazeno do širší agendy **Ministerská konference WTO v Dohá**, která navazuje na jednání o liberalizaci obchodu **GATT**. Původně měly být debaty ukončeny v roce 2009, ale státy se na konečném znění dodnes nemohou shodnout. Hlavní hráči, ke kterým patří tradiční vyspělé země a rychle rostoucí ekonomiky³⁷, nemohou najít společnou řeč. Situaci také komplikuje silný tlak rozvojových zemí, jejichž prioritní zájmy leží právě v oblasti zemědělství. Zatím poslední neúspěšné jednání v Ženevě (2008) ztroskotalo na otázce tzv. **zvláštních ochranných**

³³ Association of SouthEast Asian Nations; <http://www.asean.org/>

³⁴ Mercado Común del Sur; <http://www.mercosur.int/msweb/Portal%20Intermediario/>

³⁵ European Union; <http://europa.eu/>

³⁶ viz. str. 5 – Státní podpory

³⁷ Mezi rychle rostoucí ekonomiky, které získávají stále větší mezinárodní význam, patří např. Čína, Indie, Brazílie a Argentina.

opatření (SSM) pro rozvojové země, která poskytují velmožnost dočasně zvýšit cla nad zavázanou úroveň. Otevřena stále zůstává i otázka bavlny, která má úzkou vazbu na problematiku výše domácích subvencí v USA³⁸.

Zemědělství je tak citlivým tématem i proto, že pro svůj velký význam pro rozvojový svět patří právě podpora tohoto odvětví mezi nástroje rozvojové pomoci směřující především do nejméně rozvinutých zemí. Ty ale čelí mnoha úskalím. Jedno z nich vzniká právě kvůli státním vývozním podporám vyspělých států. Velké potravinářské řetězce díky nim produkují nadbytky výrobků, které pak v zahraničí prodávají za cenu, jíž obchodníci méně rozvinutých států nemohou konkurovat. Problémem i zůstává, že rozvojové státy mají samy nastavena vysoká ochranná opatření na své zemědělské výrobky, někdy i mnohem vyšší než vyspělé země. Chrání tak nejsilnější odvětví své slabší ekonomiky před konkurenty ze zahraničí, kterým se nemohou rovnat. Zároveň si ale zavírají cestu volného obchodu i mezi sebou samotnými.

4.2. Textilní průmysl

Toto odvětví se spolu se zemědělstvím a službami stalo prioritou liberalizačních kroků teprve v posledním uruguayském kole GATT. Textilní průmysl trpěl podobnými neduhy jako zemědělství. Průmyslové a vyspělejší státy na výrobky z této oblasti povětšinou nastavovaly podstatně vyšší protekcionistická opatření než na ostatní produkty průmyslové výroby. To pak působilo značné problémy rozvojovým zemím, které právě na těchto tradičních odvětvích staví svou ekonomiku. V roce 2005 vypršela platnost **Dohody o textilu a oděvech** (ATC³⁹), která tuto možnost povolovala. Dnes je textilní výroba liberalizovanější než většina jiných průmyslových odvětví.

4.3. Služby

Sektor služeb se na současném hospodářském rozvoji a vytváření nových pracovních míst podílí snad nejvíce. Ačkoliv HDP světových velmocí je z velké části tvořen výnosy právě z této oblasti (3/4 HDP Evropské Unie), zabírá sektor služeb pouze 20 % světového obchodu⁴⁰.

---

³⁸ Ministerská jednání o Rozvojovém programu z Dohá skončila neúspěchem. Ministerstvo průmyslu a obchodu. 2008; <http://www.mpo.cz/dokument48275.html>

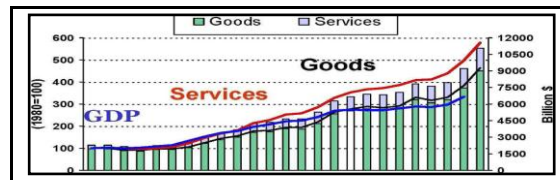
³⁹ Agreement on Textiles and Clothing; http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/16-tex_e.htm

⁴⁰ Zpráva o překážkách obchodu a investic pro rok 2011. Evropská komise. 2011; <http://www.mpo.cz/dokument85289.html>

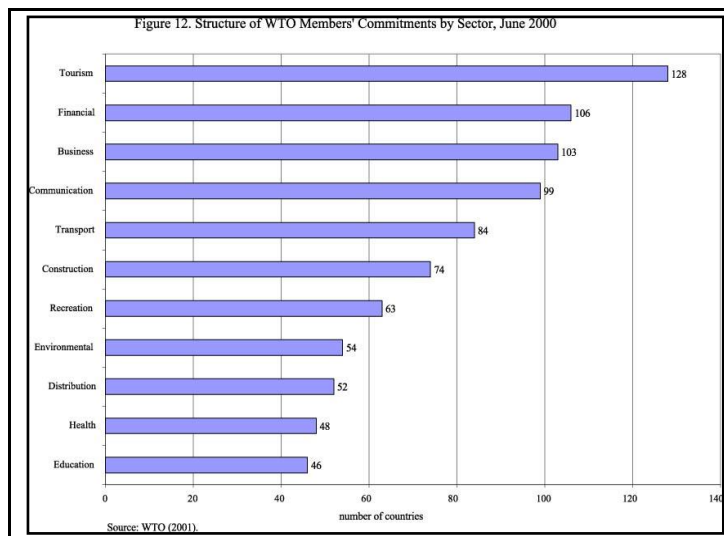
OBCHODNÍ BARIÉRY MEZI ROZVINUTÝM A ROZVOJOVÝM SVĚTEM

Tento graf⁴¹ vyjadřuje vývoj exportu zboží a služeb v letech 1980-2004.

Služby jsou obecně vnímány jako nehmotné a dočasné, tudíž je velmi obtížné měřit jejich efektivitu. Jednání o liberalizaci tohoto odvětví je poměrně novou záležitostí a obchodní bariéry v této části trhu jsou častým úkazem. Můžeme je rozdělit na několik dílčích oblastí, která je každá trochu jinou měrou otevřena volnému obchodu. Nejméně protekcionistických opatření je uvalováno na turismus. Následují peněžní a obchodní služby a nejméně chráněné jsou sektory, které se věnují zdraví a vzdělání.

Zde je zobrazen počet závazků směřem k liberalizaci od členů WTO podle různých oblastí služeb. Vyšší počet závazků znamená následnou větší otevřenost trhu⁴².

Rozvojovým zemím by podle některých ekonomů největší užitek přinesla liberalizace služeb, spojených s přesunem lidí, jako jsou stavebnictví, distribuce, doprava a softwarové služby. V jejím důsledku by se teoreticky vyšší počet obchodníků z rozvojových zemí přesunul na území těch vyspělých, což by neodvratně vedlo k nárůstu konkurence na trhu vyspělých států a s ním i tlak na zvyšování kvality prováděných služeb. Přesun lidí je ale právě jednou z oblastí nejvíce chráněnou a nejvíce zatíženou obchodními regulacemi. V případě zrušení protekcionistických

⁴¹ http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/services_training_module_e.ppt In ŠVEC, Petr. Liberalizace obchodu se službami. Model OSN – XIV. Ročník (2008/2009);

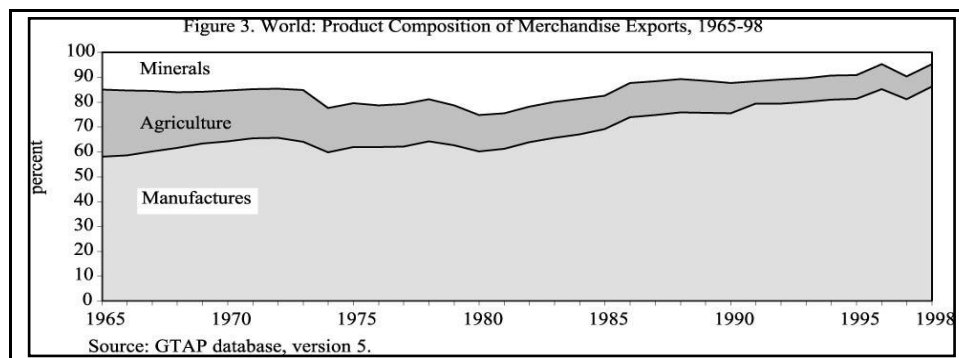
⁴² Market Access for Developing Countries' Exports. IMF and World Bank. 2001; <http://www.imf.org/external/np/madc/eng/042701.pdf>

opatření ze strany rozvojových zemí by narostl objem investic na jejich území a s ním i další pracovní i podnikatelské možnosti.

Specifickou oblastí služeb je **energetický sektor**⁴³, který zasahuje do dopravního nebo i stavebního sektoru. Jednání na toto téma většinou ztroskotávají na vysokých požadavcích mnoha rozvojových států, pro které je obchod energetickými surovinami (např. ropa) nepostradatelnou složkou jejich mezinárodního obchodu. První dohody byly předloženy už v rámci Uruguayského kola **GATT**. Zájem na jejich podepsání měli především hlavní importéři energetických surovin jako USA nebo evropské státy, které chtěly zabránit velkým importérům jako je například OPEC⁴⁴, aby používaly vlastnictví ropy jako nástroj k „politickému vydírání“.⁴⁵ Dovozci ale za odstranění svých protekcionistických opatření požadovali příliš mnoho ústupků, a tak se jednání většinou nesetkala s úspěchem.

Následující grafy⁴⁶ zobrazují rozložení obchodovaných vývozních výrobků podle odvětví mezi roky 1965-1998 ve světě (Figure 3), poté v rozvojových státech (Figure 4) a nakonec v nejméně rozvinutých zemích (Figure 6). Z grafů vidíme, že procento vyráběných produktů je nejvyšší ve světovém průměru a u rozvojových států prudce stoupá. Význam těchto produktů u nejméně rozvinutých zemí se zvyšuje pouze pozvolna a největší tamní část v daném období stále zabíral vývoz nerostných surovin.

⁴³ ŠVEC, Petr. Liberalizace obchodu se službami. Model OSN – XV. Ročník (2009/2010); Zpráva o překážkách obchodu a investic pro rok 2011. Evropská komise. 2011; http://www.studentsummit.cz/data/1260196044245BGR_WTO_Energeticky_sektor.pdf

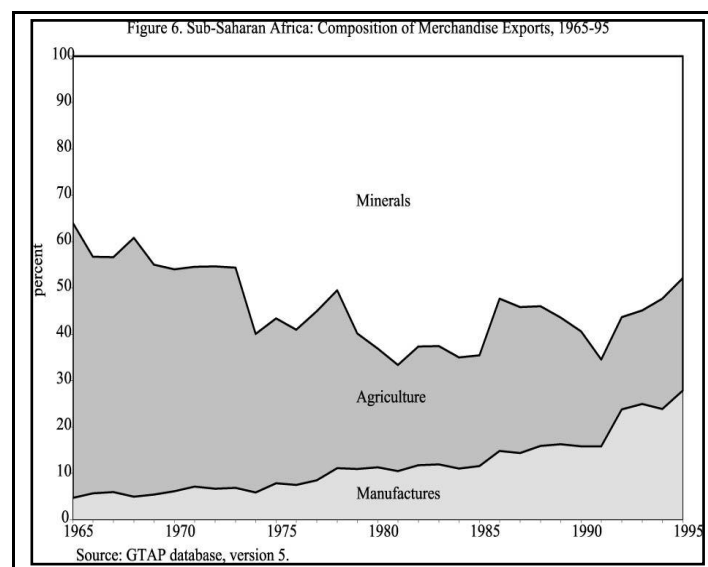
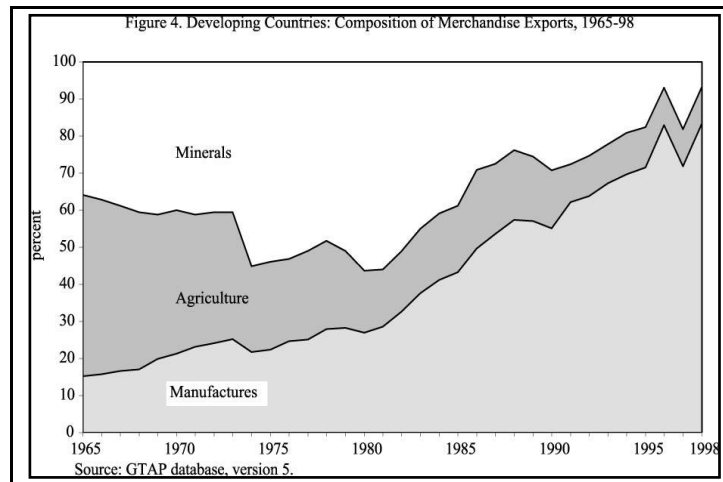
⁴⁴ Organization of the Petroleum Exporting Countries; http://www.opec.org/opec_web/en/

⁴⁵ V sedmdesátých letech země OPEC uvalily embargo na vývoz ropy do zemí, které podporovaly Izrael během Jomkipurské války. Těmi byly především USA a Nizozemsko. Následkem byly ropné šoky, které citelně otráslly světovou ekonomikou.

⁴⁶ Market Access for Developing Countries' Exports. IMF and World Bank. 2001; <http://www.imf.org/external/np/madc/eng/042701.pdf>

OBCHODNÍ BARIÉRY MEZI ROZVINUTÝM A ROZVOJOVÝM SVĚTEM

5. Pomoc rozvojovému světu

Jelikož vyspělé země mají zájem na hospodářském růstu slabších ekonomik, mají i v otázce liberalizace obchodu rozvojové státy určité výhody.

- **Zvláštní a rozdílné zacházení**

Tzv. princip zvláštního a rozdílného zacházení dává méně rozvinutým zemím speciální postavení. Díky **Systému všeobecných celních preferencí** (GSP⁴⁷) vyspělé státy umožňují těm méně rozvinutým celní úlevy na dovážené zboží. Efektivita tohoto systému se často stává terčem kritiků. Upozorňují, že sice pomohl rychle se rozvíjejícím státům jako Singapur, Malajsie nebo v poslední době Indie a Brazílie, ale tolik užítku ani zdaleka nepřinesl těm, na které byl primárně cílen, nejméně rozvinutým zemím světa. V mnoha případech byly produkty, na které se tato skupina států nejvíce orientuje, ze

47

Generalized System of Preferences;
<http://www.unctad.org/Templates/Page.asp?intItemID=2309&lang=1>

systému preferencí vyřazeny. Spojené státy americké takto z GSP vyloučily textilní, keramické a skleněné zboží s odůvodněním, že by nemohly konkurovat tak velkému objemu dovozu. Existují i další principy rozdílného zacházení s méně rozvinutými zeměmi. Na plnění závazků, které státy přijímají za účelem liberalizace, mají obvykle více času a samotné objemy těchto závazků jsou nižší. Nejméně rozvinutým zemím se mohou dokonce i odpustit. Například plnění závazků postupného snížení tarifů a kvót v zemědělství v rámci GATT u vyspělých států probíhalo v intervalech šesti let, pro rozvojové v intervalu desetiletí a nejméně rozvinuté země byly od tohoto snižování zcela oprostěny.

- **Odpouštění dluhů**

Další ze vstřícných kroků, ke kterým se rozvinuté země uchylují, je odpouštění dluhů. Těmi rozvojové státy často trpí a jejich financování je pro jejich slabé ekonomiky rušivou zátěží.

- **Rozvojová pomoc**

Rozvojová pomoc je nejužívanější nástroj, kterým mohou rozvinuté země podporovat rozvojový svět. Je definována jako jakýkoliv tok kapitálu či veřejných financí ve formě půjček nebo grantů do jiných zemí, který nemá komerční určení a je poskytován za zvýhodněných podmínek.⁴⁸

- **Fair trade⁴⁹**

Fair Trade označuje sociální hnutí a tržní přístup, jehož hlavním cílem je pomoc producentům zemí třetího světa a propagace udržitelnosti. Zaměřuje se především na export z rozvojových či nejméně rozvinutých zemí světa do těch vyspělých. Prosazuje prodej výrobků za „spravedlivé ceny“ a dodržování sociálních a environmentálních podmínek při produkci. Dá se tedy říci, že Fair Trade je v podstatě odnož volného obchodu, která ale bere na zřetel i sociální podmínky obyvatelstva.

6. Závěr

Problematika liberalizace obchodu a odstranění obchodních regulací, které brání jeho volnému průběhu, je otázka, ve které světové mocnosti dosahují konsenzu jen výjimečně. Zároveň je tématem vysoce důležitým pro rozvojový svět, který už dlouhou dobu čeká na možnost zapojit se do mezinárodního obchodu a zvýšit tak blahobyt svých obyvatel, kteří často žijí pod hranicí bíd. Je důležitější chránit vlastní trh, či ho otevřít konkurentům ze zahraničí a umožnit svobodný obchod? Nebo je možné obojí zároveň? To je otázka, kterou bez mezinárodního kompromisu nepůjde vyřešit.

---

⁴⁸ Více informací možno dohledat v dokumentech Pražského studentského summitu. (DJAKOUALNO, Lukáš; BLÁHA, Pavel. Oficiální rozvojová pomoc. Model OSN-XVI. ročník. 2010/2011; http://www.studentsummit.cz/data/1296395755660BGR_GA_ODA.pdf)

⁴⁹ Více informací možno dohledat na českém portálu o Fair Trade: <http://www.fairtrade.cz/5-fair-trade/>.

7. Zdroje a další prameny

Market Access for Developing Countries' Exports. IMF and World Bank. 2001;
<http://www.imf.org/external/np/madc/eng/042701.pdf>

Global Trade Liberalization and the Developing Countries. International Monetary Fund. 2001; <http://www.imf.org/external/np/exr/ib/2001/110801.htm#i>

External Openness and Employment: The Need for Coherent International and National Policies. ECOSOC Chamber 8-9. 2006;
http://www.un.org/docs/ecosoc/meetings/2006/forum/Statements/Van%20Der%20Hoeven_statement.pdf

World Trade Organization; <http://www.wto.org/>

http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/ursum_e.htm#Uruguay

http://www.wto.org/english/tratop_e/tariffs_e/tariffs_e.htm

http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/statis_e.htm

http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm3_e.htm

http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact4_e.htm

RADCLIFFE, Brent. The basics of tariffs and trade barriers. Investopedia. 2011;
<http://www.investopedia.com/articles/economics/08/tariff-trade-barrier-basics.asp#axzz1U9FeQj4M>

United Nations; <http://www.un.org/>

United Nations Economic and Social Council; <http://www.un.org/en/ecosoc/>

Department of Economic and Social Affairs;
<http://www.un.org/en/development/desa/index.html>

United Nations Conference on Trade and Development;
<http://www.unctad.org/Templates/StartPage.asp?intItemID=2068>

UNCTAD - Classification of Non-Tariff Measures;
[http://ntb.unctad.org/\(A\(j1HunrnkkQHmaswev9XgwnYiBQmy0J15CcTR0LmcAR6Gpwq3p4GVz3biazahdx0KGVLGxu7IY-OI-7v40kHYUj48tQQ0ZLCP4YyMyAWxzo1\)\)/docs/Classification%20of%20NTMs.pdf](http://ntb.unctad.org/(A(j1HunrnkkQHmaswev9XgwnYiBQmy0J15CcTR0LmcAR6Gpwq3p4GVz3biazahdx0KGVLGxu7IY-OI-7v40kHYUj48tQQ0ZLCP4YyMyAWxzo1))/docs/Classification%20of%20NTMs.pdf)

United Nations Industrial Development Organization; <http://www.unido.org/>

Financing for Development; <http://www.un.org/esa/ffd/>

The World Bank; <http://www.worldbank.org/>

International Conference on Financing for Development, Monterrey;
<http://www.un.org/esa/ffd/monterrey/MonterreyConsensus.pdf>

North American Free Trade Agreement; <http://www.nafta-sec-alena.org/en/view.aspx?x=343>

Caribbean Community;
http://www.caricom.org/jsp/community/community_index.jsp?menu=community

Association of SouthEast Asian Nations; <http://www.asean.org/>

Mercado Común del Sur; <http://www.mercosur.int/msweb/Portal%20Intermediario/>

European Union; <http://europa.eu/>

Euroekonom.cz. 6. Lekce – Mezinárodní obchod;
<http://www.euroekonom.cz/ekonomie-clanky.php?type=lekce6>

BHAGWATI, Jagdish. Why free trade matters. Project Syndicate. 2011;
<http://www.project-syndicate.org/commentary/bhagwati14/English>

International Monetary Fund; <http://www.imf.org/external/index.htm>

STIGLITZ, Joseph. Capital-Market Liberalization, Globalization and the IMF. Oxford Review of Economic Policy, Vol.20, No.1; http://www.relooney.info/00_New_951.pdf

LEE, Eddy. Trade liberalization and employment. DESA working paper No.5. 2005;
http://www.un.org/esa/desa/papers/2005/wp5_2005.pdf

SUMNER, Daniel; SMITH, Vincent; PARR ROSSON, C. Tariff and Non-Tariff Barriers to Trade. S 2; <http://www.farmfoundation.org/news/articlefiles/816-sumner.pdf>

TLAPA, Martin. Co může přinést rozvojový program z Dohá. Český export. 2011;
<http://www.ceskyexport.cz/clanek/co-muze-prinest-rozvojovy-program-z-doha/>
Ministerská jednání o Rozvojovém programu z Dohá skončila neúspěchem.
Ministerstvo průmyslu a obchodu. 2008; <http://www.mpo.cz/dokument48275.html>

OŠTADÁLOVÁ, Šárka. Nejméně rozvinuté státy světa. Pražský model OSN, XVI.
ročník, 2010/2011;
http://www.studentsummit.cz/data/1290603561638BRG_vse_LDC.pdf

Vybrané pojmy pro ECOSOC a WTO. Model OSN, XV. ročník, 2009/2010;
http://www.studentsummit.cz/data/1260815070578ECOSOC_WTO_Slovnicek.pdf

DJAKOUALNO, Lukáš; BLÁHA, Pavel. Oficiální rozvojová pomoc. Model OSN, XVI.
ročník 2010/2011;
http://www.studentsummit.cz/data/1296395755660BGR_GA_ODA.pdf

PLJASKOVOVÁ, Kateřina. Liberalizace zemědělství. Model OSN – XIV. Ročník 2008/2009;

http://www.studentsummit.cz/data/1258395686573BGR_WTO_Liberalizace_delsi.pdf

ŠVEC, Petr. Liberalizace obchodu se službami. Model OSN – XIV. Ročník 2008/2009);

http://www.studentsummit.cz/data/1260196044245BGR_WTO_Energeticky_sektor.pdf

Organization of the Petroleum Exporting Countries;

http://www.opec.org/opec_web/en/

Zpráva o překážkách obchodu a investic pro rok 2011. Evropská komise. 2011;

<http://www.mpo.cz/dokument85289.html>

UN Economic Commission for Africa; <http://www.uneca.org/aisi/>

Globalization and Liberalization of Markets: Prospects for African Exports;

http://www.uneca.org/eca_resources/Publications/RCID/Globalization%20and%20Liberalization%20of%20Markets.PDF

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR – Market Acces Strategy;

<http://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/pristup-na-trhy-tretich-zemi/>

Market Acces Database – European Commission;

<http://madb.europa.eu/mkaccdb2/indexPubli.htm>

Global Trade.net; <http://www.globaltrade.net/>

Zpracovala: Veronika Kadlecová

Redakční úprava: Petra Pejchová, Votěch Fiala, Laura Havlová, Dominika Holečková, Filip Chráska, Tomáš Konečný, Jan Potucký, Thu Thuy Truong, Jan Zipser

Odborná spolupráce: Výzkumné centrum AMO (ředitel JUDr. PhDr. Tomáš Karásek, PhD.)

Grafická úprava a tech. spolupráce: Zuzana Procházková

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky pro potřeby XVII. ročníku Pražského studentského summitu.

© AMO 2011

Model OSN

Asociace pro mezinárodní otázky,
Žitná 27, 110 00 Praha 1
Tel./fax: +420 224 813 460,
e-mail: summit@amo.cz,
IČ: 65 99 95 33

»www.amo.cz«

»www.studentsummit.cz«

TOP PARTNEŘI

GENERÁLNÍ PARTNER
MODELU OSN

HLAVNÍ PARTNER
MODELU OSN

HLAVNÍ PARTNER
MODELU NATO

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

MODEL NATO IS CO-SPONSORED BY
THE NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION

HLAVNÍ PARTNER
MODELU EU

Zastoupení
Evropské komise
v České republice

PARTNER ZAHÁJENÍ

PARTNER JEDNÁNÍ

UNIVERZITNÍ
PARTNER

DODAVATELÉ SLUŽEB

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

RESPEKT

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

PARTNER CHRONICLE

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Pražský studentský summit
projekt Asociace pro mezinárodní otázky